

Ú J V I D É K I E G Y E T E M
MAGYAR TANNYELVŰ TANÍTÓKÉPZŐ KAR
S Z A B A D K A
E G Y E T E M I A L A P K É P Z É S
T A N Í T Ó K É P Z Ő P R O G R A M

AZ EMBER ÉS A MOOC

VMTDK DOLGOZAT

MENTOR:

Dr. NÁMESZTOVSZKI ZSOLT

HALLGATÓ:

BALÁZS PIRI DOROTTYA

IV. évfolyam

SZABADKA, 2016.

Tartalomjegyzék

Tartalomjegyzék.....	2
Bevezető.....	3
Előnyök.....	4
Hátrányok.....	4
Konkrét kurzus: Népmese.....	5
Első lépések.....	6
Leírás.....	7
PDF anyag.....	8
Videó anyag.....	9
PowerPoint beszámolók hanganyaggal egyesítve.....	10
Feladatok és tesztek.....	11
Tesztaktivitás vizsgálatok.....	11
Összegzés.....	14
Felhasznált irodalom.....	15

Bevezető

Vajon az információs társadalom az iskolarendszerre nem gyakorol hatást? Még mindig szükségünk van a közvetett tanár-diák kapcsolatokra, és egyáltalán hol is helyezkednek el az online kurzusok a nagy oktatási egész keretein belül? Olyan kérdések ezek, melyek dolgozatom alappilléreit alkotják. A tudatos és biztonságos internethasználat elnevezést viselő online kurzust alapul véve sikerült megvizsgálnom a beiratkozott személyek aktivitást. Azt, hogy sikerességüket befolyásolta-e a határidő. Illetve maga a határidő milyen princípiumot élvez a kurzus felvételénél és a beadandóknál, tesztekénél. Mindazonáltal a dolgozat rávilágít a teljesítési arányokra, figyelembe véve a személyes, környezeti és rendszer dimenziókat is. Munkám célja, hogy tiszta, érthető és világos képet adjon a Tömegesen nyílt online kurzusok (MOOC) jelenlétéről, mivoltáról és a legfontosabbról, kapcsolatáról az emberrel. Feltárja a kurzusok fontosságát, részletes betekintést ad azok elkészítésébe, struktúrájába és az emberi munka jelenlétébe a digitalizált valóság mögött.

Elsősorban akkor kezdjük is a MOOC meghatározásával. A mozaik szó a Massiveopen online course angol szavakból áll össze mely magyarul Tömegesen nyílt online kurzusokat jelent, ám köz és tudományos nyelvben is csak MOOC-ként emlegetik. Hogy mért fontos ez számunkra és mitől lesz kurzus tömegesen nyílt az alábbiakban fejtem ki s mind ezt a két pólushoz húzódva teszem meg.

Előnyök

Egyrészt az online tanítás és tanulás legújabb vívmánya (Liyanagunawardena - Adams - Williams 2013), másrészt az egyetemi hallgatók számára elérhetőek, hanem nagy nyilvánosság számára is az egész világon ezzel átívelve mindenféle földrajzi határt az internet segítségével - tértől és időtől független. Ahhoz, hogy valaki felvehessen egy ilyen kurzust nincs szüksége semmilyen előtudásra és különösebb költséggel sem jár. Mindezek mellett viszont számos tényezője testre szabottabb, mint a hagyományos iskolarendszeré:

1. Rugalmas tanulás
2. Bárhol és bármikor elérhetőség/ tanulás
3. Változatos feladatok integrálása
4. Különböző kurzus felépítések
5. Változatos tananyag (Soffer - Cohen, 2014)

Az oktatók részéről előnyként könyvelhető el, hogy egy-egy ilyen elkészített kurzus többször is beindítható számos hallgatóval egy időben. A teljes mértékben online környezetben való oktatás számlájára írható még az is, hogy résztvevők egyszerre nem csak a kurzus által kínált tudást sajátítsák el hanem informatikai kompetenciáikat és készségeiket is fejlesztik. Nem beszélve arról, hogy ha egyes hallgatók nem anyanyelvükön választanak kurzust, akkor idegen nyelvtudásuk is gyarapodik, fejlődik és bővül.

Hátrányok

Egy ilyen kurzus elkészítési folyamata jóval több

- Időt
- Energiát
- Informatikai tudást és kompetenciát igényel, mint, egy frontálisan letanított kurzus.

S mind ezek mellett a tanár 100%-os elérhetőségét is. Itt ugyanis nincsenek hagyományos értelemben vett tanórák és tanévek. Egy kurzus lefolyása időbelileg két féle módon történhet:

1. Megadott határidő keretein belül
2. Határidőtől függetlenül

E két mód döntően meghatározza a tanár időbeosztását is, hiszen ha a határidő keretein belül mozognak a hallgatók, akkor nyilvánvalóan a tanár is és ameghatározott dátumra leadott munkát meghatározott időre átnézve vissza is küldi értékelve. Mindazonáltal a tanár otthoni munkája a kurzus folyamán ezzel még koránt sem ér véget, hisz mint ahogyan a klasszikus egyetemei rendszerben a hallgatók itt konzultálhatnak mentorukkal, tanárukkal. Ám ez az időpont az online világban a bármikorra redukálódik ezzel kikérve magának a folytonos elérhetőséget. Ami nem csak a konzultációra, hanem bármi jellegű technikai problémára is vonatkozik. Így nem mondhatjuk azt, hogy a beadandók átnézésével és a kurzus feltöltésével a tanár munkája véget ért. S akkor még csak az idő korláthoz kötött kurzus lefolyásáról beszélünk. Mind ez érvényes a határidőtől függetlenre is azzal, hogy a beadandók bármikor beérkezhetnek és azok kijavítását a tanár köteles elvégezni a leírásban megadott időpontra (pl. a leadott munka értékelése és eredménye a leadástól számított következő két napban várható). De nem minden esetben néz ki így ugyanis szinte már minden MOOC elkészítésekor lehetőség van olyan tesztek létrehozására amit, a rendszer automatikusan ellenőriz, így csak az írott munkákat (esszé, szemináriumi munka, stb.) és kért elemeket (kép, videó, hangjegyzet) kell, hogy a tanár ellenőrizze.

Konkrét kurzus: Népmese

Az Óbudai Egyetem Moodle keretrendszerében 2015 nyarán Dr. Raffai Judit szakmai (népmesei) mentorálásával és Gál Lília kolleganőmmel készítettünk egy online kurzust népmese témakörben. A kurzus a szabadkai Magyar Tannyelvű Tanítóképző Kar másodéves óvópedagógus hallgatói körében, a negyedik szemeszterben meghirdetett *Népmese* nevű választható tantárgy a hagyományos mesemondáshoz szükségeselméleti, gyakorlati és módszertani ismereteit vitte át online környezetbe. Ennek az elkészítése négy hónapot vett igénybe, s továbbiakban a kurzus felépítéséről szólnék.

Első lépések

Ahhoz, hogy a kurzus összeálljon, és teljes legyen nem elég csupán a tananyag által adott tudást birtokolni, hisz e mód bőven túlmutat a frontális iskolamunkán. Elsősorban is szükség van hozzá:

1. Kreativitásra
2. Tananyagi kompetenciára
3. Hajlandóságra és nyitottságra az új megoldásformák felé
4. Informatikai tudásra
5. Kitartásra és akartra

Ugyanis igen hosszadalmas munkáról van szó. Első lépésben az eddig csupán szóban létező elméleti anyagot átkellett vinni írott PDF változatba, mindennek ez volt az alapja. Természetesen azt itt le szeretném szegezni, hogy az PDF még nem online tananyag, csupán eszköz és segítség a további lépések irányába. Hisz kicsit összefogja és egyben szét is taglalja a szemeszteres tárgyat s magát a kurzust is. Ez volt segítségünkre abban, hogy meghatározhassuk és megalkossuk a 14 témakört (fejezetet). Megadta a vázát a kurzusnak és innentől kezdve már átláthatóbb volt az elsőre kaotikusnak tűnő rendszer.

Minden téma magába foglal egy:

- Leírást
- PDF tananyagot
- Saját készítésű videó anyagot
- PowerPoint beszámolókat hanganyaggal egyesítve
- Egy feladatot (ami lehet írásos munka vagy csupán utasítás jellegűen: nézd meg/ olvasd el...)
- Tesztet, mely azonnali választ ad

Mind ezekről, ezek elkészítéséről kicsit bővebben a következő fejezetekben írok.

Leírás

Minden témában kötelező jelleggel megjelenik, ez az, ami magába foglalja gyakorlatilag a fentebb olvasható összes pontot illetve ezek jelennek meg alatt. De, hogy mi is ez pontosan? Mielőtt még a hallgatók hozzákezdenének, az adott fejezethez vagy témához ez a rövidke leírás jelenik meg útmutatóul, mely tartalmaz:

- Bevezetőt
- Kulcsszavakat
- A fejezet célját
- Pontos követelményeket
- Tanulási időszükségletet
- Elvárásokat a félév során
- Elemeket a kurzus során
- Megoldásra vonatkozó kritériumokat
- Idő korlátot és beadási határidőt

5. A népmese műfajai I.

Bevezető:
A népmese műfajai eltérnek egymástól. Ez jól érzékelhető szerkezeti és formai jegyek tekintetében, de eltérőek az egyes műfajokban megjelenő tipikus szereplők, a helyszínek, a természetfelettihez való viszony és mi ndegyik műfaj másképp szórakoztat. A következő tanegységben a népmese műfaj felosztását ismertetjük és megkezdjük a műfajok részletes bemutatását is, szó lesz az állatmeséről, a tündérmeséről és a legendameséről.

Kulcsszavak:
műfajok, állatmese, fabula, tündérmese, legendamese, valódi vagy mitikus mese, varázsmese, hősmese, eredetmagyarázó monda, Aiszóposz, V. J. Prop p

A fejezet célja:

- Tanulók tudásának bővítése
- A népmese műfajai iránt való érdeklődés kialakítása
- Az előzetes és új ismeretek keretbe foglalása
- A népmese műfajainak megismerése
- Az előzetes ismeretek felelevenítése
- Szerzett ismeretek beépítése a már meglévő tudásrendszerbe

Pontos követelmények: Tekintse meg a tananyagot, majd oldja meg a tesztet.
Tanulási időszükséglet: 45 perc

Elvárások a félév során:

1. Kiszabott feladok elvégzése
2. Tartalmak megtekintése
3. Tesztek sikeres elvégzése
4. Félévi teszt abszolválása

Elemek a kurzus során:

1. A tananyag (PDF, prezentáció, hangjegyzet, videó, kép)
2. Önálló feladatok
3. Tesztek

Megoldásra vonatkozó kritériumok: A tesztek kétszer tölthetők ki
Idő korlát, beadási határidő: A megnyitástól számítva legfeljebb egy nap!

1. Kép: A kurzus 5. fejezetének leírása

A fenti képen látható a leírás kinézete, amely mind a tizennégy fejezelnél hasonlóképp alakul, természetesen az első három rész, ami mindig változik.

PDF anyag

Mint ahogyan a korábbiakban már említettem ez alkotta kezdetben a kurzus vázát és az oktató videók mellé rendszerint csatoltunk is belőlük. Bár nem kizárólag tananyagokat, hanem pl. olvasandó meséket, életrajzokat vagy csupán ajánlott és kötelező irodalmat. De PDF anyagként jelent meg a felhasznált irodalom és a kurzus egésze alatt használt idegen kifejezések, a témákban nem annyira jártas hallgatók számára alkotott fogalomtár is.

5. A magyar népmese műfajai I.

Mint ahogy említettük már a világ összegyűjtött népmeseváltozatainak tartalmi összehasonlítására vállalkozó, a meseszűcsék földrajzi elterjedését, történeti rétegeit, eredeti formáit, valamint a változatokat vizsgáló ún. finn földrajz-történeti irányzat képviselői a 20. század elején elkészítették a népmesék részletes tartalmi-műfaji felosztását. Ez alapján a magyar népmese műfaji felosztása a következő:

Állatmesék (az *ATU 1–299* típusszámmal jelöltek)
Tündérmesék (az *ATU 300–749* típusszámmal jelöltek)
Legendamesék (az *ATU 750–849* típusszámmal jelöltek)
Novellamesék (az *ATU 850–999* típusszámmal jelöltek)
Részedett ördög-mesék (az *ATU 1000–1199* típusszámmal jelöltek)
Falucsüfölok (az *ATU 1200–1349* típusszámmal jelöltek)
Tréfás mesék (az *ATU 1350–1429* típusszámmal jelöltek)
Trufák és anekdoták (az *ATU 1430–1874* típusszámmal jelöltek)

2. Kép: PDF tananyag

FOGALMAK:

Adoma: irodalmi, illetve népköltészeti műfaj, rövid, tréfás történet, amely nem konkrét személyiségek, hanem elvont embertípusok mulatságos tetteit mondja el a hitelesség igénye nélkül.

Al-dunai székelyek: 1883-ban az Al-Duna mellé Hertelendyfalva, Sándoregyháza és Székelykeve községekbe telepített bukovinai székelyek.

Anekdota: irodalmi, illetve népköltészeti műfaj, rövid, tréfás történet, amely többnyire ismert személyiségek mulatságos tetteit mondja el a hitelesség igényével.

Apokrifek: az egyházi kánon által nem elfogadott iratok, illetve művek, amelyeket nem tartanak hitelesnek.

Átadás és átvétel: folklórisztikai fogalom, azt a kommunikációs folyamatot jelöli, amely eredményeként a folklórisztikai jelenségek elterjedése időben és térben is megtörténik.

3. Kép: PDF fogalomtár

Videó anyag

A videókból olyan tartalmak hangzottak el, melyek a leírásban nem kaptak olyan nagy hangsúlyt. Ennek több oka is van:

- Ne ugyanaz legyen a videóban, mint leírt tananyagban
- A videó legyen kedvesítő ahhoz, hogy a hallgató hozzá lásson a leírtak elolvasásához és megtanulásához
- Vannak olyan tartalmak, amelyeket „személyes, élőszóban” jobban át lehet adni és könnyebben megért, elsajátít a hallgató

Ezek elkészítésekor ügyeltünk arra, hogy egységesek legyenek. Ennek érdekében minden videó egy ugyanazon intróval indult és a betűtípusokat sem változtattuk videónként. Fontosnak tartottuk azt, hogy ne csupán az anyagot mondjuk fel, hanem azt feliratozzuk is estenként kulcsszavakkal, de nem volt ritka az sem, hogy táblázatot tettünk rá, ha összehasonlításról volt szó, így ameddig mondandóban a videó haladt tovább, a hallgató nyomon tudja követni az előzőekben elmondott viszonyítási, hasonlítási alapot egészen a gondolatmenet végéig.

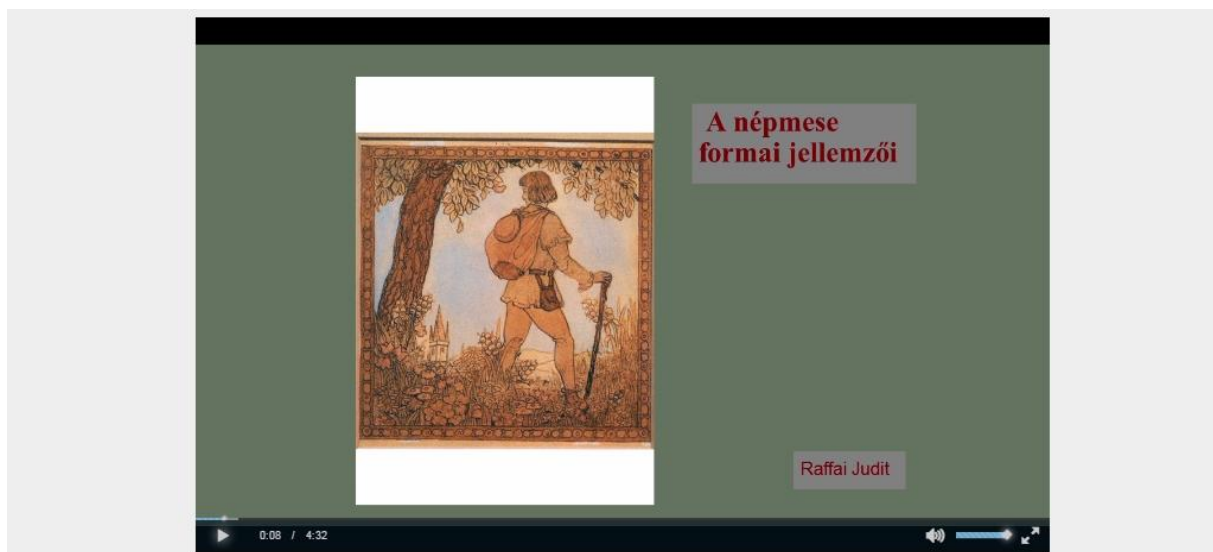
4. Kép: Intró a videók elején

5. Kép: Videó részlet a negyedik fejezetből

PowerPoint beszámolók hanganyaggal egyesítve

Ezt a módot hasonló indítatásból vettük fel a tananyagfajta közé, mint a videót. Öt- tíz perces prezentációkról van szó, melyeket videók formájában tűnnek fel az oldalon. Mind az megtalálható bennünk, ami a tananyagban nem, mert olyan plusz részletekre térünk ki benne melyek leírásra szóban képek nélkül száraz és nehezen emészthető anyagnak számít. Gondolok itt különböző hanglejtésekkel ejtett nyelvjárásra, mely igen gyakori a

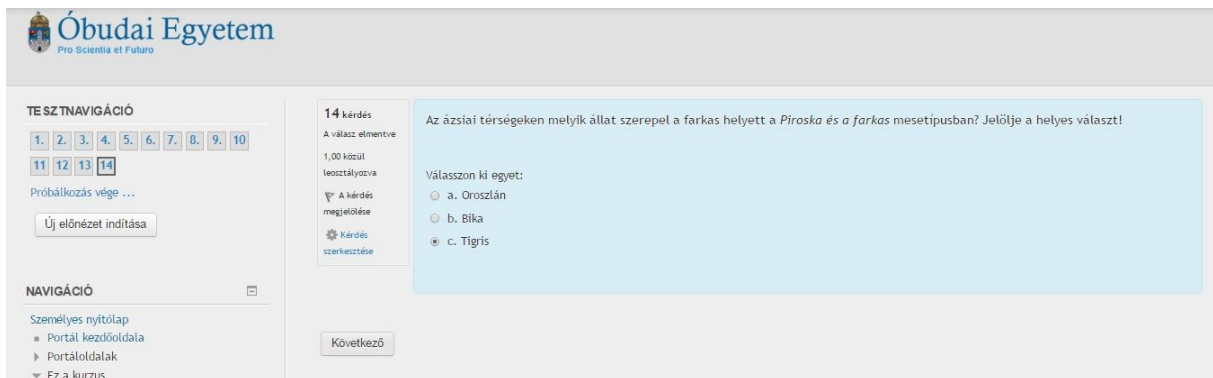

népmesékben.

6. Kép: Prezentáció hanganyaggal a Moodle oldalán (részlet a 8. fejezetből)

Feladatok és tesztek

Mivel a mesemondás egy olyan hagyománnyá vált cselekvési forma, amely a verbális és a non-verbális jelek segítségével narratívákat hoz létre, hogy azokat közvetítse a közössége számára. Így itt nem hagyatkozhattunk csupán tesztekre, különböző feladatokat is terveztünk hallgatóink számára. Többek között videót kell, hogy készítsenek magukról mesemondás közben, vagy éppen egy feltöltött videót kell megfigyelniük a megadott szempontok alapján. De a feladatok között szerepel még esszé írása is. Ezek azok a dolgok melyeket egyszerűen nem lehet beletenni egy tesztbe, bár persze számos dolgot pedig igen. Épp ezért egészíti ki remekül e kettő egymást. A tesztek időkorlátosak, attól függően, hogy mennyi időt igényel a kitöltésük idejük 5-20 perc között változik.

7. Kép: A záró teszt utolsó kérdése

Ezek azok a szegmensek melyeket körültekintően eslelkiismeretesen végig kell járni ahhoz, hogy egy online kurzus elkészülhessen és akkor még többnyire csak a technikai részéről ejtettem szót.

Tesztaktivitás vizsgálatok

Mint az online és offline világban is mindennek van határideje és nagy általánosságban azt mondhatjuk, hogy a munkák, beadandók vagy épp tennivalók az utolsó pillanatban, a határidő előtt készülnek el. Arra voltam kíváncsi, hogy vajon ez online környezetben másképpen van-e? Vagy itt is mindenki az utolsó percig halogatja a kitöltést. Mivel a fentebb bővebben taglalt kurzus 2016 szeptembere óta érhető el csak, ezért egy olyan online kurzust vettem alapul, ahol magam is hallgató voltam, ez pedig a Tudatos és biztonságos internethasználat, ahol 61 hallgató tesztaktivitását vizsgáltam.

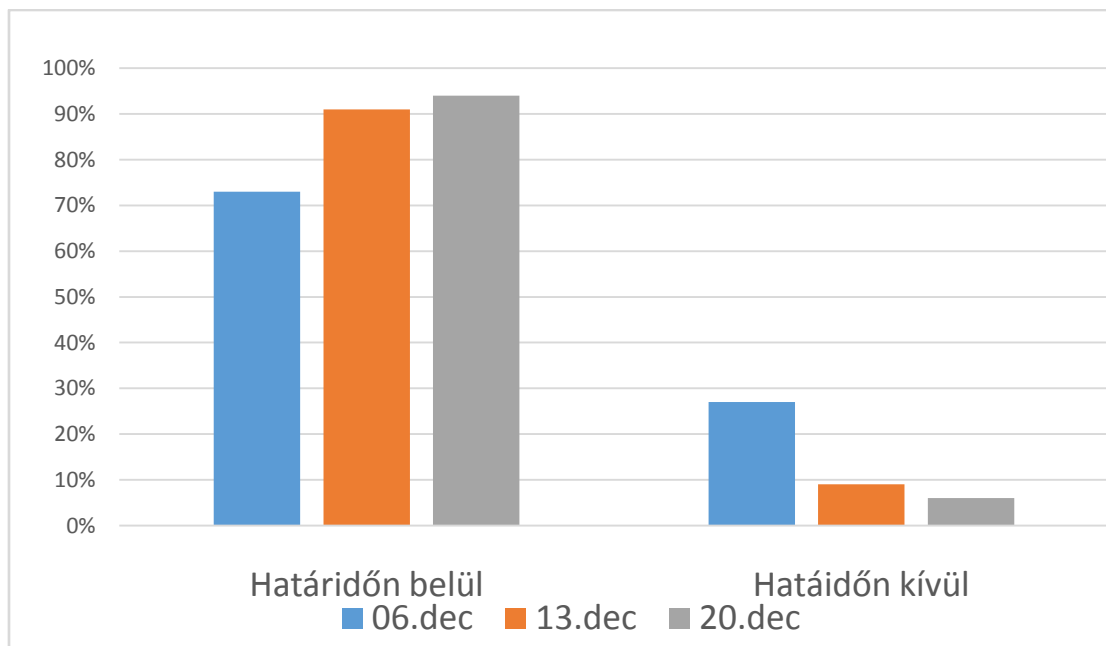
A vizsgálatcélja az volt, hogy tiszta képet kapjak a résztvevők teljesítményének alakulásáról a három tesztelés során. Emellett igyekeztem feltárni, hogy milyen összefüggések vannak a kurzus során meghatározott határidők betartása és az elért eredmények között.

A résztvevőknek a kurzus ideje alatt három tesztet kellett, hogy kitöltsenek ezen elért eredményeik és a beküldés időpontok összehasonlítása alapján végeztem el a vizsgálatot. Elsősorban is külön csoportba rendeztem a határidő lejártá előtt, a határidő utolsó napján és a határidőn túli válaszolókat.

A tesztekre kapott pontszámok vizsgálata:

Első teszt	Második teszt	Harmadik teszt
Átlag pontszámok (100-ból)		
71 pont	78 pont	89 pont
Teljesítési arány: 70% alatt		
50%	34,5%	14%

A beküldési határidők vizsgálata:

Az első teszt eredményének beküldési határideje december 6-a volt. Az időben beérkezett válaszok 68%-a már a határidő előtti napokban megérkezett, 32%-uk pedig az utolsó napon, december 6-án. A résztvevők, akik nem küldték el időben a válaszokat, átlagosan 3 napot késtek.

A második teszt beküldésének határideje december 13-a volt. Az időben kitöltők 62%-a már a határidő lejártát megelőző napokban, 38%-uk az utolsó napon küldte be a megoldásait. Akik a határidő lejártá után küldték el válaszaikat, átlagosan 1,5 napot késtek.

A harmadik teszt kitöltésének határideje december 20-a volt. A tesztet időben kitöltő résztvevők 46%-a válaszolt már a határidőt megelőző napokban, 54%-uk pedig az utolsó napon. A későn kitöltők pedig 3 napon belül választ adtak.

A három határidőt figyelembe véve megfigyelhető, hogy a résztvevők az első feladat határidejét tartották be a legkevésbé, és a harmadik feladatét a leginkább. Ahogy telt az idő egyre jobban belerázódtak a rendszer adta követelményekbe és így már a határidő betartása sem okozott nagyobb gondot. Így csak az első teszt alkalmával nyert bizonyítást az a feltételezés, hogy magasabb pontszámot értek el azok a résztvevők, akik időben beküldték a válaszaikat. A második és a harmadik teszt vizsgálata során már a válaszaikat későn beküldő hallgatók is hasonlóan, sőt némely esetben még jobban teljesítettek, mint az időben kitöltők.

Összegzés

Következtetésképp egyértelműen levonható, hogy bár a technológia rohamosan fejlődik és gőzerővel tör előre a tanárszerep és a személyes jelenlét még mindig olyan szikla, melyet az oktatás útjáról nem lehet elgördíteni. Hisz, mint ahogy azt a fentebb írtak is igazolják nincs olyan tananyag, amely mögé és mellé is ne lenne szükség az emberi jelenlésre, s bár sok kutatás foglalkozik azzal, hogy az emberi jelenlétet lassan felcseréli a gép, a leírtak mégis bizonyítékként szolgálnak, hogy nincs olyan eszköz, amely felválthatná a tanár jelenlétét. Gondoljunk itt most például a konzultációkra. Vagy ha videót vesszük alapul, mennyivel személyesebb azt nézve elsajátítani az anyagot, mint olvasva. Másrészt viszont az is kiderült, hogy azon emberi tulajdonságunkat is képesek vagyunk megváltoztatni egy innovatív környezetben melyet eddig nem tudtunk, ez a pontosság. A határidők betartásához és az időkeret megszokásához ennek a 61 fős csoportnak csak egy hónap kellett. Érdemes elgondolkodni azon, milyen új dimenziókat nyit meg az online világ az emberben és az ember az online világban.

Felhasznált irodalom

Breslow, L. B. - Pritchard, D. E. - DeBoer, J. - Stump, G. S. - Ho, A. D. - Seaton, D. T. 2013: Studying learning in the worldwide classroom: Research into edX's first MOOC. *Research & Practice in Assessment*, Vol. 8, 13–25

Námesztovszki Zs., Glušac D., Esztelecki P., Kőrösi G., Major L. (2015): Tapasztalatok három saját készítésű MOOC kapcsán – a tervezéstől a kiértékelésig/Design to evaluation: experiences of creating MOOCs, *Információs társadalom*, Vol. 15 No. 4, ISSN: 1587-8694, 63-84.

Kőrösi G., Námesztovszki Zs., Esztelecki P. 2015: M-learning – a jelen vagy a jövő oktatási eszköze? *Új pedagógia szemle*, 65, 103–109.

Námesztovszki Zs.: Egy kísérleti MOOC felületén megjelenő kommunikáció jellemzői. Szabadka, 2015, II. IKT az Oktatásban Konferencia, Újvidéki Egyetem Magyar Tannyelvű Tanítóképző Kar, 116–120.

Liyanagunawardena, T. - Adams, A. - Williams, S. 2013: MOOCs: A systematic study of the published literature 2008-2012. *International Review of Research in Open and Distance Learning*. Vol. 14., No. 3., 202–227.

Soffer, T. - Cohen, A. 2014: Implementation of Tel Aviv University MOOCs in Academic Curriculum: A Pilot Study. *The International Review of Research in Open and Distance Learning*, Vol. 16, No. 1, 80–97.